

MEDIEWISTYKA POLSKA – badania historyczne skoncentrowane na filozofii wieków średnich zapoczątkowane ponad 100 lat temu przez wybitnych pol. uczonych, m.in. takich jak L. A. i A. Birkenmajerowie i K. Michalski.

M. p. rozwijała się dynamicznie w drugiej poł. XX w. w środowiskach naukowych stworzonych m.in. przez S. Swieżawskiego, M. Rechowicza, M. Kurdziałka, a także J. Legowicza, którzy prowadzili badania naukowe nad myślą średniowieczną zwł. na KUL oraz w IFiS PAN.

Początki mediewistyki filozoficznej w Polsce wiążą się badaniami dotyczącymi M. Kopernika. Jedną z pierwszych publikacji na ten temat była praca L. A. Birkenmajera *Mikołaj Kopernik (cz. I: Studia nad pracami Kopernika oraz materiały biograficzne*, Kr 1900), która powstała na podstawie badań średniowiecznych rpsów. Badania L. A. Birkenmajera dotyczyły historii nauk matematycznych, głównie XV i XVI w., a zwł. wpływu astronomów krakowskich na Kopernika oraz poszukiwań filozoficznych korzeni jego poglądów (*Filozoficzne podłoże odkrycia Kopernika*, Archiwum Komisji do Badania Historii Filozofii w Polsce 1 (1917) cz. 2, 261–271). L. A. Birkenmajer prowadził także badania, których celem było zewidencjonowanie rpsów pol. zrabowanych w czasach wojen szwedzkich. Wyniki tych badań, prowadzonych wraz z J. Łosiem i E. Barwińskim, opublikowano w pracy *Sprawozdanie z poszukiwań w Szwecji dokonanych z ramienia Akademii Umiejętności* (Kr 1914). L. A. Birkenmajer zainicjował również prace nad edycjami tekstów zachowanych w rpsach. Ogłoszone zostały edycje takich tekstów, jak: *Geometria praktyczna, czyli Traktat sztuki mierniczej* Marcina Króla (Wwa 1895); *Commentariolum super theoricis planetarum* Wojciecha z Brudzewa (Kr 1900); *De diebus naturalibus aerumque aequatione* Bartłomieja Berpa z Walencji (Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences de Cracovie. Classes de Sciences Mathématiques et Naturelles. Serie A: Sciences Mathématiques (1912), 340–379); *Nova Calendarii Romani reformatio* Marcina Biema (Kr 1918).

Ważny wkład w rozwój m. p. wniósł A. Birkenmajer (w latach 1947–1951 dyrektor BJ, a w latach 1951–1960 kierownik pierwszej w Polsce Katedry Bibliotekoznawstwa UW). Jego badania dotyczyły głównie historii nauk ścisłych, zwł. astronomii i optyki; szczególnie ważne okazały się prace na

temat Henryka Bate z Mechelen, Kopernika i Witelona oraz dotyczące recepcji naukowej i filozoficznej literatury gr. i arab. w łac. średniowieczu. A. Birkenmajer badał także dzieje astronomii, matematyki i nauk przyrodniczych w Polsce (*Osiągnięcia duchowieństwa polskiego w zakresie nauk matematycznych i przyrodniczych*, RF 12 (1965) z. 3, 31–43). Badania nad historią nauki i filozofii w średniowieczu prowadził w ścisłym powiązaniu z rękopisoznawstwem i bibliotekoznawstwem. Opublikował 386 prac naukowych dotyczących wymienionej problematyki.

Zasadnicze znaczenie dla rozwoju m. p. miały badania i publikacje K. Michalskiego, najwybitniejszego pol. historyka filozofii drugiego ćwierćwiecza XX w. Pierwszą pracą Michalskiego z zakresu historii filozofii średniowiecznej była: *Michał z Bystrzykowa i Jan ze Stobnicy jako przedstawiciele skotyzmu w Polsce* (Archiwum Komisji do Spraw Badania Historii Filozofii w Polsce 1 (1915) cz. 1, 21–80). Jego zainteresowania badawcze obejmowały filozofię pol. i zachodnioeuropejską (zwł. życie umysłowe w Oksfordzie i w Paryżu w XIV w.) oraz myśl filozoficzną Dantego Alighieri. Michalski często odwoływał się do dzieł Tomasza z Akwinu, którego uważał za wielkiego budowniczego myśli chrześcijańskiej. Ostatnia praca Michalskiego z zakresu historii filozofii średniowiecznej ukazała się w 1937. Badał on dorobek średniowiecznych uczonych pol., szukając odpowiedzi na pytania, czy wpłynęli oni (przez ideę „impetus”) na poglądy Kopernika. Wyniki badań zawarł w pracach: *Tomizm w Polsce na przełomie XV i XVI w.* (SPAU 21 (1916) nr 2, 6–11); *Jan Buridanus i jego wpływ na filozofię scholastyczną w Polsce* (tamże, nr 10, 25–34); *Les courants philosophiques à Oxford et à Paris pendant le XIV siècle* (Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences de Cracovie. Classe de Philologie, Classe d'Histoire et de Philosophie (1919–1920), 59–88).

W badaniach nad filozofią zach. XIV w. nie skupiał się nad kierunkami czy nurtami np. krytycyzmu czy sceptycyzmu, ale uważał, że należy zwrócić szczególną uwagę na rozwój zagadnień. Podkreślał konieczność prowadzenia badań nad rpsami. Do badań nad rpsami stosował metodę indukcyjno-porównawczą. Omówienie badań Michalskiego, ich wyników oraz znaczenia dla badań nad średniowieczem przedstawiali: A. Usowicz, K. Kłósak, *Ksiądz*

Konstanty Michalski (1879–1974); A. Przymusiła, O polskiej filozofii średniowiecznej na podstawie prac Konstantego Michalskiego.

A. Birkenmajer i Michalski byli inicjatorami projektu wydawniczego *Corpus Philosophorum Medii Aevi* realizowanego później przez Union Académique Internationale, który obejmował 3 działy badawcze i wydawnicze: 1) średniowieczne łac. tłumaczenia dzieł Arystotelesa, czyli tzw. *Aristoteles Latinus*; 2) łac. przekłady średniowiecznych filozofów żydowskich i arab.; 3) klasyczne komentarze autorów średniowiecznych do dzieł Arystotelesa i samodzielne traktaty z filozofii i logiki. Projekt został przedstawiony w 1928 na zjeździe Union Académique Internationale w Brukseli, zaakceptowany w 1929 do dziś jest realizowany przez mediewistów z całego świata. Pol. mediewiści wnieśli istotny wkład badawczy w jego realizacji. Michalski postulował też podjęcie przekładu dzieł Arystotelesa na język pol., czym zainicjował serię wydawniczą „Biblioteka Klasyków Filozofii”. Od 1914 współpracował z Komisją do Badań Historii Filozofii w Polsce PAU; uczestniczył w pracach wydawniczych PAU jako członek komitetów redakcyjnych „Kwartalnika Filozoficznego”, *Polskiego słownika biograficznego* (I–, Kr 1935–) i *Słownika łaciny średniowiecznej* (I–, Wr 1953–).

Współtwórcą pol. szkoły historii filozofii średniowiecznej (a także lubelskiej szkoły filozoficznej) był Swieżawski – filozof, historyk filozofii. Na jego formacji filozoficznej i zainteresowaniach mediewistycznych zaważyły paryskie studia specjalizacyjne pod kierunkiem É. Gilsona, spotkania z J. Maritainem oraz kontakty z Michalskim. Dzięki nim zainteresował się filozofią średniowieczną, zwł. metafizyką Tomasza z Akwinu oraz filozofią Jana Dunsza Szkota. Jego rozprawa habilitacyjna dotyczyła rozważań Tomasza z Akwinu na temat duszy (*Centralne zagadnienie tomistycznej nauki o duszy*, PF 44 (1948) z. 1–3, 131–189). Swieżawski był kierownikiem Katedry Historii Filozofii Średniowiecznej na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej KUL (1948–1978); w latach 1957–1983 pracował w IFiS PAN. Był współzałożycielem Société Internationale pour l’Étude de la Philosophie Médiévale (1958) oraz członkiem papieskiej komisji „Pax et Iustitia”.

Na początku lat 60. XX w. Swieżawski wraz z M. J. Rechowiczem założyli Międzywydziałowy Zakład Historii Kultury w Średniowieczu. W tym

czasie organizowane były seminaria naukowe specjalizujące w zakresie historii filozofii średniowiecznej, prowadzone na KUL, w IFiS PAN i ATK oraz w BJ w Krakowie. Celem szkoły mediewistycznej utworzonej przez Swieżawskiego było badanie rękopiśmiennych tekstów filozoficznych. W wyniku zainspirowanych przez Swieżawskiego prac badawczych nad średniowiecznymi rpsami przechowywanymi w BJ ukazało się 8 tomów *Katalogu łacińskich rękopisów średniowiecznych Biblioteki Jagiellońskiej* (I–VIII, Wr, Kr 1980–2004). Z jego inicjatywy powstały wydawane przez IFiS PAN „Studia Mediewistyczne” i „Mediaevalia Philosophica Polonorum”. Swieżawski był członkiem komitetów redakcyjnych: *Polskiego słownika biograficznego* (VII–X, Wr 1960–1964) i „Roczników Filozoficznych” (1955–1961). Współpracował z Pracownią Słownika Łaciny Średniowiecznej PAN w Krakowie. Badania naukowe Swieżawskiego obejmowały: twórczość wybitnych filozofów średniowiecznych (Tomasza Akwinu, Alberta Wielkiego, Jana Dunsza Szkota, oraz średniowiecznych platoników); historycznofilozoficzne badania nad filozofią w Uniwersytecie Krakowskim w XV w.; badania nad filozofią europejską (1380–1520) (*Dzieje filozofii europejskiej w XV wieku*, I–VI, Wwa 1974–1983). Twórczość pisarska S. to ponad 200 publikacji, w tym 20 książek.

Na rozwój m. p. wpłynęła także praca badawcza nad średniowieczną tradycją rękopiśmienniczą J. Legowicza, który był kierownikiem – Zakładzie Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej IFiS PAN (1953–1979). Legowicz był współzałożycielem Société Internationale pour l’Étude de la Philosophie Médiévale, organizatorem międzynarodowych kongresów mediewistycznych; od 1968 był przewodniczącym komitetu redakcyjnego serii „Biblioteka Klasyków Filozofii”, a także redaktorem naczelnym „Studiów Mediewistycznych” oraz „Studiów i Materiałów Zakładu Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej”. Jego najważniejszą pracą z zakresu mediewistyki jest *Historia filozofii średniowiecznej Europy zachodniej* (Wwa 1980, 1986²). W swoich badaniach korzystał z metodologii materializmu dialektycznego i historycznego. W badaniach starożytnej i średniowiecznej myśli filozoficznej Europy stosował do jej oceny i interpretacji kryteria humanizmu i racjonalizmu, wskazując na więzi dawnych teorii z kulturą współczesną.

Pol. średniowieczna kultura kościelna była przedmiotem zainteresowań Rechowicza, którego badania historii Kościoła zaowocowały pracą opartą na analizach średniowiecznych rpsów: *Św. Jan Kanty i Benedykt Hesse w świetle krakowskiej kompilacji teologicznej z XV w.* (Lb 1958). Rechowicz był współzałożycielem i pierwszym kierownikiem (1965–1974) Międzywydziałowego Zakładu Historii Kultury w Średniowieczu KUL, specjalizującego się w edytorstwie średniowiecznych tekstów z zakresu filozofii i teologii w Polsce. Dorobek w tym zakresie prezentują tomy „Acta Mediaevalia”. Syntezą badań nad średniowieczem prowadzonych przez Rechowicza są *Dzieje teologii katolickiej w Polsce* (I–III (II/1–2, III/1–2), Lb 1974–1977; Rechowicz jest redaktorem i jednym z głównych autorów).

Badania A. Birkenmajera kontynuował współpracownik Swieżawskiego – M. Kurdziałek. W latach 1957–1990 był kierownikiem Katedry Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej KUL. Pierwszą pracą mediewistyczną Kurdziałka była rozprawa doktorska (1950) *Gilbert Anglik i dygresje psychologiczne w jego „Compendium medicinae”*. Ponadto, opublikował edycję krytyczną tekstów Dawida z Dinant (SMed 3 (1963): *Davidis de Dinanto Quaternulorum fragmenta*. Zainteresowania Kurdziałka obejmowały przede wszystkim filozofię średniowieczną, zwł. nawiązującą do systemów Platona i Arystotelesa, oraz zagadnienia recepcji ich myśli przez Boecjusza i św. Augustyna. Interesował go także nurt panteistyczny w filozofii średniowiecznej oraz jego wpływ na szkołę w Chartres. Podejmował problematykę filozofii przyrody i antropologii, zwł. z okresu wczesnego średniowiecza. Badał dzieła średniowiecznych lekarzy i przyrodników, zwracając uwagę na ich pionierską rolę w procesie recepcji arystotelizmu. Badania nad myślą przyrodników przełomu XII i XIII w. stanowiły pomost ku zainteresowaniom ściśle antropologicznym (*Średniowieczne doktryny o człowieku jako mikrokosmosie*, RF 19 (1971) z. 1, 5–39). Kurdziałek śledził przeobrażenia motywów mikrokosmizmu u autorów średniowiecznych od Jana Szkota Eriugeny po Mikołaja z Kuzy oraz myśl Alberta Wielkiego i Tomasza z Akwinu. Kontynuował także zainteresowania A. Birkenmajera dziełem Kopernika.

Szczegółowe badania nad pol. i europejską filozofią średniowieczną i renesansową oraz nad głównymi kierunkami rozwoju myśli od starożytności

po Odrodzenie prowadził J. Domański. Po studiach klasycznych obronił w 1965 pracę doktorską *De Philippo Callimacho elegicorum Romanorum imitatore*; habilitację uzyskał na podstawie książki *Erazm i filozofia* (Wr 1973). Jako pracownik Zakładu Historii Filozofii Średniowiecznej IFiS PAN, uczestniczył w badaniach kierowanych przez Legowicza, Swieżawskiego i Z. Kuksewicza. W latach 1962–1987 prowadził „Studia Mediewistyczne” jako sekretarz redakcji, zastępca redaktora naczelnego, a następnie jako redaktor naczelny. Jest współautorem kilkutomowej antologii *700 lat myśli polskiej* (opracował t. I: *Filozofia i myśl społeczna XIII–XV wieku*, Wwa 1978). Był członkiem Rady Naukowej katalogu rpsów BJ: *Katalog łacińskich rękopisów średniowiecznych Biblioteki Jagiellońskiej*. Domański badał zagadnienia z pogranicza filozofii i in. dyscyplin: filologii, religii, nauki; dokonywał przekładów, przygotował edycje krytyczne, zrewidował (z J. Dobrzyckim) przygotowane przez R. Gansińca nowe wyd. kryt. *De revolutionibus libri tres* Kopernika (Kr 1975); prowadził seminarium neolatynistyczne poświęcone translacjom i edytorstwu.

Wkład w rozwój pol. i światowej mediewistyki wniósł również M. Markowski, uczeń m.in. Swieżawskiego, pod kierunkiem którego napisał pracę magisterską *Definicja substancji w „Komentarzu do »Metafizyki« Dominika z Flandrii”*. Zainteresowania Markowskiego obejmowały paleografię, kodykologię, historię sztuki, filozofię arab. Od 1960 współpracował z IFiS PAN, gdzie uzyskał doktorat na podstawie rozprawy *Andrzej z Kokorzyna. Życie, pisma, biblioteka i poglądy filozoficzne*. W 1969 przedstawił pracę habilitacyjną *Burydanizm w Polsce w okresie przedkopernikańskim. Studium z historii filozofii i nauk ścisłych na Uniwersytecie Krakowskim w XV wieku* (Wr 1969). Markowski sporządził katalogi średniowiecznych rpsów z komentarzami do pism Arystotelesa (zachowanych w BJ i in. bibliotekach Europy). Opracował liczne repetytoria łac. komentarzy do Arystotelesa, wydawanych następnie krytycznie przez innych badaczy. W ramach Union Académique Internationale brał udział w przygotowaniu serii „Monumenta Paleographica Medii Aevi”. Zidentyfikował wiele nieznanych dotąd dzieł naukowych (m.in. traktat Kopernika o heliocentrycznej budowie świata; pol. komentarze z XV w. do *Traktatu o sferze* Jana z Holywood; komentarz Michała Falkenera do *De anima* Arystotelesa; dzieło Jana Regimontana o

komecie). Dzięki prowadzonym badaniom odkrył nieznanymi pol. myślicieli, takich jak Andrzej z Kokorzyna, Jakub z Nowego Sącza, Mikołaj z Kozłowa, Teodoryk z Opola, Jan z Reguła, Andrzej z Buku, Jan z Dobry, Pełka z Bużykowej, Piotr Wysz z Wielkopolski. Badał prądy filozoficzne (awerroizm, tomizm, szkotyizm, albertyzm, husytyzm), rozwijane w uniwersytetach europejskich w Krakowie, Wiedniu, Erfurcie, Pradze, Lipsku, Heidelbergu; przedstawił nurty filozofii przyrody, filozofii praktycznej, czy naturalizmu średniowiecznego. Jako pierwszy zaczął używać terminu „burydanizm” na określenie kierunku filozoficznego, który rozwijał się w nurcie nominalistycznym XIV w. Ukazał historię dyscyplin naukowych uprawianych na Uniwersytecie Krakowskim: logiki, metodologii nauk, filozofii przyrody i teorii poznania. Dokonał podsumowania dorobku XV-wiecznych myślicieli pol. (*Logika*, Wr 1975; *Metodologia nauk*, Wr 1976; *Filozofia przyrody w pierwszej połowie XV wieku*, Wr 1976; *Teoria poznania*, Wr 1978; *Filozofia przyrody na Uniwersytecie Krakowskim w drugiej połowie XV wieku*, Wr 1983), ukazując znaczenie i oryginalność krakowskiego środowiska naukowego. Ukazywał dzieje Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Krakowskiego, opracowując poglądy ważnych teologów: Andrzeja z Kokorzyna, Jana z Sącza, Benedykta Hesse, Mikołaja z Pyzdr. Prowadzone przez Domańskiego badania dotyczące Kopernika przyczyniły się do odkrycia nieznanymi materiałów źródłowych, które potwierdziły znaczenie pol. astronoma.

Badaniem rpsów średniowiecznych i edytorstwem zajmowała się Z. Włodek (uczennica m.in. Swieżawskiego). Studia specjalizujące się w zakresie mediewistyki odbyła na stażach naukowych w Centre d'Études Supérieures de la Civilisation Médiévale na Uniwersytecie w Poitiers, École Pratique des Hautes Études w Paryżu, Grabmann-Institut zur Erforschung der mittelalterlichen Theologie und Philosophie w Monachium. Jej zainteresowania badawcze obejmowały twórczość filozoficzną i teologiczną krakowskich myślicieli z XV w. (badała zwł. filozofię bytu, stosunek filozofii i teologii, eklezjologię) oraz badania nad rpsami średniowiecznymi przechowywanymi w BJ i in. bibliotekach. Włodek zbadała funkcjonowanie w średniowiecznym Uniwersytecie Krakowskim kilku zasadniczych nurtów filozoficznych: nominalizującego eklektyzmu, nurtu augustyńsko-

szkotystycznego, albertyzmu łączonego z tomizmem (pod koniec XV w.), szkotyizmu (początek XVI w.). W wyniku badań komentarzy do *Sentencji* Piotra Lombarda odkryła, że krakowscy komentatorzy uznawali wyższość poznania teologicznego nad filozoficznym, a samą teologię traktowali jako mądrość i naukę afektywną, która ma prowadzić do kontemplacji i kierować życiem. Wskutek takiego rozumienia teologii interesowali się zagadnieniami moralnymi, prawno-ekonomicznymi i reformistycznymi. Najważniejszym odkryciem Włodek było odnalezienie w rpsie Biblioteki Uniwersytetu Lipskiego tekstu *Satyry* Jana Falkenberga (sygn. rps 1539). Opublikowała ponad 130 prac (7 książek). Wśród nich są edycje tekstów i rozprawy dotyczące: Hermana z Augsburga, Macieja ze Spąsowa, Pawła z Pyskovic, Piotra Lombarda, Macieja z Łabiszyna, Jana Falkenberga, Tomasza Suttona. Sporządziła też inwentarze rpsów średniowiecznych. Włodek była członkiem w komitetach redakcyjnych czasopism: „Mediaevalia Philosophica Polonorum” (1958–1968), „Studia Mediewistyczne” (1961–1969 i 1973–1983) i serii „Textus et Studia Historiam Theologiae in Polonia Excultae Spectantia” (1971–1980). Należy również do komitetu redakcyjnego „Przeglądu Tomistycznego” i *Katalogu łacińskich rękopisów średniowiecznych Biblioteki Jagiellońskiej* (od 1980). W latach 1993–2008 kierowała zespołem opracowującym ten katalog.

Historię filozofii, a także mistyki średniowiecznej badał też M. Gogacz. Doktorat (1954) uzyskał nad podstawie rozprawy *Filozofia bytu w „Beniamin Major” Ryszarda za Świętego Wiktora* (Lb 1957). Studia kontynuował na Sorbonie i w Pontifical Institute of Mediaeval Studies w Toronto, gdzie odbył studia specjalistyczne pod kierunkiem Gilsona. W 1960 na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej KUL habilitował się na podstawie rozprawy *Problem istnienia Boga u Anzelma z Canterbury i problem prawdy u Henryka z Gandawy* (Lb 1961). Od 1966 pracuje w ATK (obecnie UKSW). Obszar zainteresowań badawczych G. jest rozległy. Obejmuje różne kierunki filozoficzne i wielu autorów, m.in.: szkołę Wiktorynów, postać Henryka z Gandawy, Anzelma z Canterbury, Tomasza z Akwinu, neoplatoników (Proklos), filozofię arab. oraz historię i teorię mistyki. Zainteresowania myślą Tomasza z Akwinu zaowocowały stworzeniem tzw. konserwatywnej odmiany tomizmu egzystencjalnego.

Badaniami rpsów średniowiecznych i ich krytycznym wydawaniem zajmował się W. Seńko (uczeń Swieżawskiego i M. A. Krapca). Specjalizację mediewistyczną rozwijał pod kierunkiem E. R. Labonda i M. Th. d'Alverny w Centre d'Études Supérieures de la Civilisation Médiévale na Uniwersytecie w Poitiers. Habilitację uzyskał na podstawie rozprawy *Tomasza Wiltona „Quaestio disputata de anima intellectiva”* (Wwa 1964) w IFiS PAN. Odbił liczne zagraniczne staże naukowe, był wykładowcą na KUL, pracownikiem IFiS PAN, kierownikiem Katedry Historii Filozofii Polskiej w ATK. Założył i był redaktorem naczelnym „*Mediaevalia Philosophica Polonorum*”, a także kolekcji wydawniczej: „*Textus et Studia Historiam Theologiae in Polonia Excultae Spectantia*”; był członkiem kolegium redakcyjnego „*Studiów Mediewistycznych*”, redaktorem naczelnym serii wydawniczej „*Ad Fontes*”. Jest autorem licznych prac z zakresu mediewistyki oraz przekładów. Syntetycznym obrazem filozofii średniowiecznej jest jego praca *Jak rozumieć filozofię średniowieczną* (Wwa 1993, Kęty 2001²). Za jedną z ważniejszych prac badawczych uważał edycję przekładu *De ente et essentia* Tomasza z Akwinu, przygotowaną w pierwszej wersji w latach 50. XX w.

Rpsy komentarzy do pism Arystotelesa, a zwł. do *Etyki nikomachejskiej* stanowiły główny przedmiot zainteresowań J. B. Korolca. Pracował on w Zakładzie Historii Filozofii Średniowiecznej IFiS PAN. Doktorat uzyskał w 1962 na podstawie pracy „*Compendium divinorum*” *Heimeryka de Campo w rkp. BJ 695* (SMed 8 (1967), 19–75, 9 (1968), 3–90); w 1973 habilitował się na podstawie pracy *Filozofia moralna Jana Burydana. Paryski wzór krakowskich dysput z zakresu „Etyki” w pierwszej połowie XV w.* (Wr 1973). Dorobek naukowy Korolca liczy przeszło 70 prac, poświęconych zwł. filozofii późnego średniowiecza oraz edycji tekstów z tego okresu. Dotyczą one myślicieli działających w Krakowie i Pradze w XIV i XV w., oraz rpsów z tego okresu, zachowanych w Polsce i Czechach. Korolec badał etykę wykładaną na uniwersytetach w Pradze i Krakowie, oraz dorobek Idziego z Orleanu i jego komentarz do *Etyki nikomachejskiej*. Przedmiotem badań był także tzw. *Średni komentarz do Etyki nikomachejskiej* Awerroesa. Korolec analizie poddał jego tradycję rękopiśmienną oraz recepcję w XV w. w Krakowie. Ponadto, interesowały go historia i warunki uprawiania nauki średniowieczu. Był jednym z założycieli i długoletnim redaktorem naczelnym czasopism

„Mediaevalia Philosophica Polonorum” oraz „Materiały i Studia Zakładu Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej”. Od 1980 wykładał historię nauki średniowiecznej i historię książki na UMCS, oraz w Podyplomowym Studium Neolatynistycznym na UŁ.

Kontynuatorem tradycji m. p. jest S. Wielgus. Doktorat uzyskał w 1972 na podstawie edycji krytycznej *Quaestiones Nicolai Peripatetici*; habilitację w 1980 na podstawie pracy: Benedictus Hesse, *Quaestiones super octo libros „Physicorum” Aristotelis* (Wr 1984). Od 1972 pracował w Międzywydziałowym Zakładzie Historii Kultury w Średniowieczu na KUL, a po habilitacji na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej KUL. W 1989 został kierownikiem Katedry Historii Filozofii w Polsce, od 1985 – kierownikiem Międzywydziałowego Zakładu Historii Kultury w Średniowieczu. Jest redaktorem naczelnym „Acta Mediaevalia”, członkiem komitetu redakcyjnego „Studiów Mediewistycznych” i rady naukowej „Roczników Filozoficznych”. Przedmiotem badań Wielgusa jest historia filozofii średniowiecznej, teologii, prawa oraz szeroko pojętych nauk przyrodniczych w starożytności oraz w średniowieczu. Działalność naukowa obejmuje edycje rpsów średniowiecznych, historyczne analizy problemowe, oraz interdyscyplinarne ujęcia dziejów kultury z wyraźną preferencją problematyki podejmowanej przez pol. autorów średniowiecznych. Najważniejszym osiągnięciem są badania z zakresu edytorstwa rpsów średniowiecznych. Ukazują one, że filozofia pol. w średniowieczu osiągnęła poziom odpowiadający najwyższym standardom europejskiej kultury filozoficznej XV w. Edycja rpsów jest, zdaniem Wielgusa, niezbędnym warunkiem zapoczątkowania rzetelnych i faktycznie jedynie wówczas sprawdzalnych badań zawartej w nich tematyki filozoficznej. Jest to zgodne z programem, który pol. mediewistom przekazał Swieżawski: badania rpsów są koniecznym wstępem do badań problemowych, które są najwłaściwszym przedmiotem historii filozofii. Wielgus akcentuje wartość i konieczność badań nad edycjami. Sam podejmował edycję rpsów autorów zarówno obcych (Mikołaj Perypatetyk, Mikołaj z Dinkelsbuhl), jak i pol. (Benedykt Hesse, Jan z Kęt, Stanisław ze Skarbimierza, Stanisław z Zawady, Maciej z Łabiszyna, Jan Isner). Poza edycjami zajmuje się również problematyką z zakresu kultury w dobie starożytności chrześcijańskiej i średniowiecza, a zwł. studiami nad dziejami Biblii w średniowieczu,

szczególnie nad dziejami pol. średniowiecznej literatury biblijnej, w tym dydaktyki Biblii w średniowieczu.

T. Wąsowicz, *Życie i działalność naukowa Ludwika Antoniego Birkenmajera*, Wiadomości Matematyczne 34 (1932), 57–78; A. Usowicz, K. Kłósak, *Ksiądz Konstanty Michalski (1879–1947)*, Kr 1949; W. Stróżewski, *Wywiad z prof. Stefanem Swieżawskim*, Znak 13 (1961) nr 12, 1693–1701; M. Kurdziałek, *Udział ks. Konstantego Michalskiego i Aleksandra Birkenmajera w odkrywaniu filozofii średniowiecznej*, SPCh 2 (1966) nr 1, 83–105; A. Przymusiąła, *Stan badań nad filozofią XIV wieku na podstawie prac Konstantego Michalskiego*, MHFS 6 (1966), 89–200; M. Kurdziałek, *Aleksander Birkenmajer (1890–1967)*, Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 13 (1968) z. 1, 115–119; tenże, *Rzecznik philosophiae perennis*, RF 16 (1968) z. 1, 5–15; A. Przymusiąła, *O polskiej filozofii średniowiecznej na podstawie prac Konstantego Michalskiego*, MHFS 13 (1970), 104–154; H. Barycz, *Studia Aleksandra Birkenmajera nad dziejami nauki polskiej*, Kwartalnik Historii, Nauki i Techniki 19 (1974) nr 3, 526–528; J. Dużyk, *Prace Ludwika Antoniego Birkenmajera nad życiem i dziełem Mikołaja Kopernika*, Rocznik Biblioteki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie 20 (1974), 141–188; E. Rybka, P. Rybka, *Historia astronomii w Polsce*, II, Wr 1983; E. Zieliński, *Współtwórca p. m.*, RF 37–38 (1989–1990) z. 1, 5–26; M. Markowski, *Stefan Swieżawski*, SMed 26 (1990) z. 2, 3–19; tenże, *Zofia Włodek*, tamże, 31 (1994), 7–18; A. Andrzejuk, *Mieczysława Gogacza dochodzenie do pedagogiki*, SPCh 32 (1996) nr 2, 77–104; T. Klimski, *Życie i działalność naukowa profesora Mieczysława Gogacza*, tamże, 7–10; SMed 33 (1998) (nr poświęcony W. Seńko); S. Wielgus, *Ks. profesor Marian Kurdziałek wydawca średniowiecznych źródeł i współtwórca mediewistycznej szkoły edytorskiej w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim*, Studia Podlaskie (Siedlce) 13 (1998) z. 2, 113–131; F. Krause, *Mieczysław Markowski*, SMed 34–35 (1999–2000), 9–21; M. Markowski, *Juliusz Domański*, AM 12 (1999), 13–35; M. Kurdziałek, *Birkenmajer Aleksander*, PEF I 584–585; P. Tarasiewicz, Z. Pańpuch, *Birkenmajer Ludwik Antoni*, tamże, 585–586; A. Andrzejuk, *Mieczysław Gogacz*, w: *Polska filozofia powojenna*, Wwa 2001, I 298–315; D. Dembińska-Siury, A. Górniak, *Jan Legowicz*, w: tamże, II 27–45; *Profesor Jan Legowicz –*

filozof i nauczyciel, Ka 2001; M. Olszewski, *Korołek Jerzy Bartłomiej*, PEF V 863; J. Gwiazdecka, K. Krauze-Błachowicz, *Juliusz Domański*, w: *Polska filozofia powojenna*, Wwa 2005, III 41–62; S. Janeczek, *Biskup profesor Stanisław Wielgus*, AM 18 (2005), 7–31; W. Mackiewicz, *Legowicz Jan*, PEF VI 293–294; K. Wójcik, E. I. Zieliński, *Kurdziałek Marian*, tamże, 158–161; *Wykaz publikacji naukowych ks. bpa profesora Stanisława Wielgusa* (oprac. W. Bajor), AM 18 (2005), 43–61; M. Markowski, *Michalski Konstanty*, PEF VII 148–150; tenże, *Świeżawski Stefan*, PEF IX 278–280; *Średniowieczna i renesansowa unia europejska intelektualistów* (z J. Domańskim rozmawia A. M. Kobos), w: *Po drogach uczonych. Z członkami Polskiej Akademii Umiejętności rozmawia Andrzej M. Kobos*, Kr 2008, III 203–248; W. Zega, *Włodek Zofia Albina*, PEF IX 809–811; A. Andrzejuk, *Gogacz Mieczysław*, PEF X 186–188; Z. Kałuża, *Domański Juliusz*, tamże, 138–140; M. Maciołek, *Markowski Mieczysław*, tamże, 293–296; T. Pawlikowski, *Seńko Władysław*, tamże, 394–396.

Małgorzata Kowalewska